

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne preste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisni in ne vračajo, inserati. Enostopna polt-vratila (širina 88 mm) za enkrat 30 vin., večkrat pa dogovor.

37. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 9. maja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/L.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

V pojasnilo.

V Dolini sentflorjanski se je zgodilo veliko pohujšanje. Župan, notar in štacunar so sklicali zborovanje in povabili gobezdalo dacarja, da odvrnejo pretečo nevarnost od mile domovine. Organ Ivana Hribarja, drja. Tavčarja, drja. Trillerja i. t. d., teh iskrenih rodoljubov in zvestih čuvarjev slovenske kulture, je odprl svoje kloake, da ponudi liberalnim svojim inteligentom čašo gnojnice za obedom. Odprl je svoje predale tipu časnikarske in politične hijene, ki se plazi po temi in živi od gnilobe slovenskega političnega telesa, usta polna smradu, drznih laži in podlega obrekovanja. Prenizka sta dopisnik iz Trsta in njegovo trobilo, da bi se jima dostojno odgovorilo. Namen obeh je itak: vzbuditi nezaupanje v vrstah stranke, h kateri sem pristopil. Svojim sodrugom torej par besedi v pojasnilo.

Leta 1895. sem stopil v politično življenje. Izvabil me je iz sodne službe g. Andrej Gabršček v imenu drja. Antona Gregorčiča in grofa Alfreda Coroninija, takratnih voditeljev na Goriškem. Pozvala sta me izrecno kot jurista v deželni odbor,

ker slovenska stranka ni imela nobenega jurista na razpolago.

Političnega in sploh programa ni bilo.

Takoj po mojem vstopu v deželni zbor se je Goriška vzdramila iz političnega spanja, ko sem se obrnil v številnih shodih naravnost na ljudstvo. Intenzivno in samostojno moje delo pa je vzbudilo zavist drja. Antona Gregorčiča, ki je vsled osebnega napada od strani g. Andreja Gabrščka kupil posebno tiskarno in je tako prišlo do razkola. Smatral sem takrat «Sočo» za edino oporo v boju proti nastopajočemu klerikalizmu. Zato sem dal v tem boju svoje moči na razpolago lastniku in uredniku «Soče», g. Andreju Gabrščku.

Šlo se je za njegovo materijalno in politično eksistenco.

Stal sem mu zvesto ob strani, dokler ni v seji izvrševalnega odbora dne 30. januarja 1902 prevzel sam političnega vodstva.

Spomladi 1900, sem odklonil kandidaturu za državni zbor ter sem izjavil, da brez stranke ne kandidiram. Za splošne volitve v državni zbor pa sem sprejel kandidaturu le pod pogojem, da se ustanovi stranka in da postane «Soča» njeno glasilo. G. Gabršček se je le s težko silo podvrzel moji zahtevi in edinole radi tega, ker je vedel, da sicer propade stranka pri volitvah in se je tudi bal, da se jaz ne odtegnem političnemu življenju. Pri izvolitvi izvrševalnega odbora sem izjavil kot predsednik, da poznam le tri načelne stranke: klerikalno, liberalno in socialno-demokratsko. Za svojo osebo sem se priznal za socialnega demokrata s pristavkom, da Goriška še ni zrela, da bi se nastopilo pod načeli socialne demokracije. Program je izdelal g. Andrej Gabršček, po mojem vplivu pa sta se sprejeli dve točki: 1) Da se stranka ne vtika v vero in 2) Da se pusti delavcem lastno organizacijo. Mojo zahtevo po stranki je upravičil izid

volitev. Prodrli smo v splošni kuriji s 17 kandidati in v kmečki kuriji s 3 kandidati. Za splošne volitve se je izdal sklep, da jaz prevzamem kandidaturu v splošni kuriji, g. Oskar Gabršček pa v kmečki kuriji in da mi odstopi on svoje mesto za slučaj, da v splošni kuriji ne bom izvoljen. Vsled intrig od strani g. Andreja Gabrščka je g. Oskar Gabršček pojedel svojo besedo ter vzdržal kandidaturu v kmetijski kuriji. G. Andrej Gabršček je izrecno trdil, «da me stranka neobhodno potrebuje pri delu v deželi in da se boji za moje zdravje», vedoč, da se na Dunaju z vso silo vržem zopet na novo delo. Pred volitvami je še poskusil takratni tržaski namestnik grof Goess, spraviti slovenski stranki za skupen nastop. V treh italijanskih kurijah so nastopili vladni kandidati, ki so izjavili, da izločijo narodnostno vprašanje in se združijo s slovenskimi poslanci, da se popravi zanemarjeno gospodarstvo v deželi. Obetalo se je: polno narodno ravnopravnost, pričeti takoj amelioracijska in investicijska dela (regulacija Soče in Vipave, dobava vode za Kras in Brdo, podpora kmetijstvu i. t. d.). Za bodoče deželnozborske volitve bi se vrglo dr. Pajerja s pomočjo kardinala Missie, ki bi bil za deželni zbor odločilna oseba.

Vsak količkaj pošten politik je moral to spravo sprejeti in dr. Gregorčič je to storil.

Dr. Anton Gregorčič je prišel k meni na stanovanje in je priznal, da se tako ne more dalje in da ne moremo odkloniti za razvoj gospodarskega življenja na Goriškem tako znamenitih predlogov. Na Dunaj bi šla oba brez volilnega boja. S tem je bilo tudi zame rešeno vprašanje stranke. Z izgubo dr. Antona Gregorčiča v klerikalni stranki bi postala polna zmaga napredne stranke le vprašanje časa, in jeseni 1901 bi napredna stranka gotovo zmagala z vsemi 10 kandidati. No, gosp. Andrej Gabršček je v izvrševalnem odboru dosegel, da se

PODLISTEK.

Neprijetna dogodivščina.

II.

Bajt je bil zaslužen in ugleden človek, kakor vsi drugi, ki ljubijo svoj narod. Ni se posebno povzdigoval nad svoje sorodljube, ampak tudi ponižaval se ni po nepotrebem. Tak je bil pač, kakor so vsi: lahko bi ga človek poljubil, pa bi lahko tudi pljunil predenj. On bi šel dalje s ponosnimi koraki, živ spomenik.

Vrnil se je s franciskanskega mosta, zaklenil se je v izbo in se je razjokal od bridkosti.

«Kako bi zdaj? Brez mezinca bi človek izhajal, tudi brez palca... ampak kako bi brez možgan ljubil svoj narod in kako bi ga vodil? Kako bi delal prijetne programe, genljive do solz? Kako bi govoril visokoleteče besede? O narod, o moje življenje in moja prihodnost! Kam naj še stopim, komu naj še pogledam v oči? Bodi ti moja poslednja tolažnica, blagoslovljena vrv!»

Tako je premišljeval in jokal, ko je potrkalo na duri. Prišla je črna deputacija in se je globoko priklonila.

«Vas, cenjeni in zaslužni Štefan Bajt, narodov besednik in učitelj, prosimo udano, da bi govorili ob nedeljski slovesnosti akaželjnemu ljudstvu v spodbudo in veselje!»

Tako je rekla deputacija.

Štefan Bajt pa je povsili glavo in je zavzdihnil.

«Kako bi, ljubi moji? Nekaj se je zgodilo, nekaj tako čudnega... popolnoma zoper znanost... Ne morem, res ne!»

Deputacija je bila vsa preplašena, tako da je jecljala.

«Ampak kako?»

Kdor ne ljubi svojega naroda, ne pozna junaštva in premagovanja.

Štefan Bajt pa je ljubil svoj narod. Vstal je, vzravnal se je visoko in je položil roko na prsi.

«Pridem!»

Črna deputacija se je priklonila in je šla.

Tako ali tako! Moj delež je ponižanje, smrt moja usoda! Zgodi se, kakor je sklenila najvišja volja!»

In ko je napočila nedeljsko jutro, se je oblekel Štefan Bajt vse v črno, tudi črno kravato si je prevezal. Bled je bil njegov obraz, toda miren. Tako gre v smrt človek, ki ljubi svoj narod.

Vstal je, vse luči so sijale nanj.

«Gospoda moja! Rodoljubi! Prijatelji! Ob tej slovesni uri, ko ste se zbrali iz vseh pokrajin naše prostrane in lepe domovine, ob tej uri, ko praznujemo z vznešenim duhom in čistim srcem...»

Skratka, govoril je, da so se človeku oči solzile. Nikoli še ni iskreno rodoljubje povzdignilo svoje trobojnice tako visoko, kakor v tistem govoru Štefana Bajta. Nikoli se ni pel tako zvonko in krepko njegov glas, kakor ob tisti uri. Zaradi resonance... Burno ploskanje, solze in objemi.

Štefan Bajt se je najprej začudil, na to pa ga je presinilo kakor sladka groza.

«Bog vedi,» si je mislil, «Bog vedi, kaj je šele z drugimi! Kaj se je samo meni pripetilo, da sem se udaril ob stopnicah? Tisti tam, ki je občinski svetnik in ima rdeč nos, je strahovit pijanec... on že ve, kaj je že vse izgubil... obesil pa se ni in se ne bo... že spet pije!»

Ozrl se je naokoli in vsi so se mu zdeli sumljivi, tako da se je navsezadnje razsrdil nad samim seboj.

«Čemu sem uganjal take neumnosti? Bog vedi, kaj in koliko že leži v Ljubljani... pa se živa duša ne briga za take malenkosti! Ampak če je človek rahločuten...»

Ves vesel, pijan in razposajen se je vračal Štefan Bajt tisto noč v svoj prijazni dom. Ko je stopil v vežo, se je zasmel naglas.

«No, podiraj se zdaj, hiša, podiraj se!... Ribe so že v gostih... zato so ribe v Ljubljani tako rejene!...»

Izza tiste prečudne moči je naglo rasla čednost in učenost Štefana Bajta. Prekosil je svoje sorodljube v vseh ozirih, tako da bi se lahko mladina učila od njega. Naš narod pa je hvaležen in plačuje zasluge; napravil ga je najprej za občinskega svetovalca, nato za državnega poslanca, svojega besednika pred svetom.

Človeku, če je se tako imeniten, pa so dnevi odmerjeni, in tako so bili odmerjeni tudi Štefanu Bajtu. Zatisnil je oči in je izdihnil svojo blago dušo.

Tam so ostali rodoljubi, vsi črni in objokani, tudi narodne dame so stale tam.

je vsaka poravnava odbila, in ves moj trud, pregovoriti ga, je bil zaman. Zavist proti meni in sovražstvo proti dr. Gregorčiču sta odločila. Radi tega sem kot predsednik izvrševalnega odbora takoj po volitvah izjavil Andreju Gabrščku, da tako naprej ne morem, da se ne morem podlegati absolutni njegovi volji v tako važnih in odločilnih stvareh. No, g. Andrej Gabršček je trdil, da je gotov svoje stvari in da zmagamo pri volitvah v deželni zbor na celi črti. Varujoč disciplino stranke, sem mu zadnjikrat izrekel, da hočem ostati na svojem mestu in da se zavzamem z vso silo za to, da proderemo. Za slučaj, da ima on prav, se podvržem popolnoma njegovemu vodstvu, za slučaj pa, da propademo, kakor sem bil gotov jaz, prepustim politično vodstvo njemu. Kandidaturo v deželni zbor sem sprejel le pod pogojem, če zmagamo z vsemi desetimi kandidati. Zato sem kandidiral v najbolj eksponiranem okraju, v gorški okolici.

Volitve sem po enoglasnem sklepu izvrševalnega odbora vodil jaz za gorško okolico, za Tolmin g. Andrej Gabršček in za Kras dr. Treo. Celoletno delo v gorški okolici je bilo zaman, fanatizem duhovnikov je bil izza leta 1900 vzbujen do skrajnosti. Tolminsko pa je smatral g. Andrej Gabršček za tako gotovo, da ni zganil niti prsta in je šel na volišče šele takrat, ko so se volitve že pričele. Verjetno se mi pa zdi, da je g. Andrej Gabršček volitve namenoma zanemaril. Propadli smo torej na Tolminskem, kar je dalo znak poraza, in le na prošnjo g. Andreja Gabrščka sem prevzel kandidaturo v mestih in trgih, toda le za dve leti. Vstrajal pa sem še nadalje v prilog napredni stranki, da bi preprečil nov neplodni volilni boj. Poskusil sem v deželnem zboru do leta 1904 z odločno opozicijo, no, manjkalo mi je podpore tudi od strani dveh naprednih poslancev, zato sem se od leta 1905 odtezal deželnemu zboru.

Za časa svojega političnega delovanja sem ustanovil sam brez vsake opore in na lastne stroške Trgovsko obrtno zadrugo, Mizarsko zadrugo, Narodni sklad, Pevsko in glasbeno društvo in reorganiziral Gorško ljudsko posojilnico. Vodstvo teh zavodov sem koncem leta 1902 prepustil gosp. Andreju Gabrščku. On si je prisvojil Trgovsko-obrtno zadrugo in Narodni sklad in je jel absolutno gospodariti, Mizarsko zadrugo pa si je izvolil g. Rudolf Konjedic in Gorški ljudski posojilnici predseduje dr. Treo. Odstopil sem tudi od vodstva gospodarskih zavodov, ker se je na veliko škodo deželi odbil moj gospodarski načrt in se je izvedlo Andrej Gabrščkovega s silno potrato narodnega denarja brez cilja in brez haska.

Od 30. januarja 1902 dalje sem ostal izven strank in sem odklonil vsa vabila tudi najožjih somišljenikov g. Andreja Gabrščka, da bi proti njemu

«Počivaj v zavesti svojih zaslug, Štefan Bajt! Narod ti ni imel enakega in ga ne bo imel! Rodoljubivost tvojega srca... blesteča ost tvojih misli... grom tvoje besede... O, počivaj v zavesti, da ti je narod hvaležen! Občinski svet je naznanil v črni seji, da imenuje najdaljšo cesto po tvojem imenu; pol ure po tvoji smrti se je ustanovil odbor, ki ti napravi spomenik na očitnem kraju... narodne dame ga bodo obsipale z rožami... O, počivaj, ti trudni bojevnik, ti besednik tega ubogega, zatiranega naroda!»

Take misli so mislili črni rodoljubi; tudi narodne dame so jih mislile.

Takrat pa so se zgenili lasje nad bledim čelom Štefana Bajta in planila je plaha miška na beli prt. Za njo je planila druga miška. Za drugo še tretja. In vse so se poizgubile, bogvedikam.

Rodoljubi so se spogledali, tudi narodne dame so se spogledale. Tisti, ki je bil načelnik odbora za Bajtov spomenik, je stopil po prstih k postelji in je narahlo potrkal po čelu. Zmajal je z glavo in tudi vsi drugi so zmajali. Nato pa se je načelnik okrenil k vsem ter je z žalostnim in resnim obrazom izpregovoril pričujoče pomembne besede:

«Ljubi moji! Ni potreba, da bi o tej neprijetni dogodivščini bobnali po svetu. Ampak toliko rečem, nam vsem v pouk in svarilo: Z bombažem ali pa z oblanico je treba zamasiti, kar ni zamaseno, nabasati, kar ni nabasano! Kajti naravnost skandalozna in pohujšljiva je taka nemarnost, kakor smo je naš doživeli!»

Tako je govoril; modre besede so bile!

Ivan Cankar.

nastopil, da bi zasnoval poseben list in pridobil tiskarno. Odklonil sem mandat, ponujeni mi leta 1904 od strani socialno-demokratske stranke.

Agrarna stranka se je porodila leta 1907 kot naravni rezultat ljudske nevolje proti neplodnemu rovanju klerikalne in liberalne stranke.

Ta stranka, ki je v jedru demokratična, bi bila pri deželnozborskih volitvah leta 1908 prodrila takoj pri prvih volitvah, da ni šel dr. Franko na limanice gospodu Andreju Gabrščku. Liberalna stranka je bila gotova poraza, zato se se skrila za agrarno stranko in le z njeno pomočjo je prišla do mandatov.

Da so pri ožjih volitvah zmagali liberalci in agrarci, so odločili glasovi socialnih demokratov. Pred ožjimi volitvami je poslal gospod Andrej Gabršček dr. Treo beračit za socialno-demokratske glasove. S težko silo sva pregovorila sodruge, da so glasovali za liberalno-agrarne kandidate, Josip Kopač in jaz.

V socialno-demokratično stranko sem vstopil, ker sem čutil dolžnost politično delati. Vstopil sem s čisto roko in s čisto vestjo.

Na vse druge goste nanizane laži fingiranega dopisnika iz Trsta bi kvečjemu pojasnil še laž, da sem bil kot učitelj v Postojni odpuščen iz službe zaradi panslavizma. Namisljeni dopisnik iz Trsta, kakor tudi gospoda od «Slovenskega Naroda» dobro vedo, da so se takrat pristaši narodne liberalne in klerikalne stranke, v prvi vrsti akademiki, v Postojni podvrgli nemškutariji, in da sem od vseh uradnikov in učiteljev imel edini jaz pogum, postaviti se v bran. Po sledeči disciplinarni preiskavi sem bil odpuščen zato, ker se mi je očitalo, da sem republikanec in da sem kritiziral civilno listo.

Značilna je tudi laž o dr. Mahničju, katerega sploh nisem poznal in katerega ni bilo več v deželi, ko je gospod Andrej Gabršček nastopil proti njemu.

Pripravljen sem vsikdar dati potrebna pojasnila o vseh političnih dogodkih na Goriskem, ki bi zanimali socialno-demokratično stranko. Sicer pa smatram za odveč, spuščati se v polemiko z namisljenim dopisnikom iz Trsta, ki na tako prozoren način zavija resnico v malenkostne politične svrhe. Visoki gospodje okoli «Slovenskega Naroda» pa naj bodo prepričani, da jih tako obnašanje ne reši propada. Prej ali slej se bodo morali ukloniti resnemu političnemu stremljenju.

Dr. Henrik Tuma.

Politični odsevi.

Državni zbor ne pride do dela. Seja sledi seji, a vsaka je zgolj «formalna». Čita se interpelacije, čita se predloge in potem se seja zaključi. Baron Beck si ne more zagotoviti dvetretjinske večine za nujni predlog grofa Kolovrata, ki zahteva znano zvišanje števila novincev za deželno brambo. Če so danes zadovoljni Nemci, se razburjajo Čehi; če se potolajijo Čehi vsled dopusta, ki ga nastopa predsednik visjega deželnega sodišča v Pragi, vzroje Nemci. A za dvetretjinsko večino je treba glasov enim in drugih, kajti socialno-demokratična zveza, ki glasuje na vsak način proti okrepljenju militarizma, šteje vendar 87 članov. Gospod Beck bi se iz te situacije lahko poučil, da je njegova metoda, s katero hoče reševati narodno vprašanje «od kraja do kraja, od slučaja do slučaja», preklicano malo vredna. Toda on se ne bo poučil. Čim preleze na ta ali oni način sedanjo težavo, si bo domisljal, da je vse rešeno in velika vprašanja mu bodo zopet deveta briga. Velike politike, ki bi znale postaviti državo na nove temelje, ne učakamo, dokler bo sedanja vlada na krmilu. Neumevno je pa, kaj mislijo slovenski poslanci, da podpirajo vlado, ki je le zapreka rešitvi za Slovence najvažnejših vprašanj.

Šestnajst nemških knezov s cesarjem Viljemom II. na čelu se je v četrtek pripeljalo na Dunaj, čestitat avstrijskemu cesarju ob šestdesetletnici njegovega vladanja. Na Dunaju je vsled tega mnogo parade. Viljem je pozdravil Franca Jožefa v imenu vseh nemških vladarjev; avstrijski cesar je v svojem govoru naglašal, da je njegov namen, ohraniti mir.

Predsedniki državnozbornih klubov so imeli v tork sejo, na kateri je zbornični predsednik Weidkirchner nagovarjal stranke, naj uplavajo na svoje člane, da reši proračunski odsek čimprej proračun. V imenu socialnih demokratov je izjavil poslanec Pernerstorfer, da njegova stranka nikakor ne privoli, da bi se zopet sklenil proračunski provizorij.

Poslanec Prade je imenovan za nemškega ministra rojaka. Kakor je znano, je bil Prade na tem mestu do lanske jeseni, ko je bil imenovan Peschka.

Poslanec Erlar, ki zastopa Inomost, je odložil mandat za državni zbor. Sedaj so izpraznjeni

štirje mandati in sicer Jayornik (Kaiser), Opatja vas (Peschka), Vinohrady (dr. Herold) in Inomost (Erlar).

Hrvatski vseučilišni dijaki so zapustili Zagreb, da nadaljujejo svoje študije na avstrijskih univerzah. Slovo na kolodvoru je bilo demonstrativno. Na postaji so se zbrale velikanske množice ljudstva, med njim mnogo vseučilišnih profesorjev in poslancev. Bilo je več govorov, živiočlicev i. t. d. Politika barona Raucha je dosegla z dijaškim bojkotom zagrebskega vseučilišča velikansko blamažo. Na Dunaj je prišlo približno 200 hrvatskih dijakov, ki so korakali pred parlament ter so poslali deputacijo v jugoslovanski klub. Potem so odkorakali do vseučilišča.

Zaradi umora grofa Potočkega je dalo Lvovsko deželno sodišče, kakor poroča «Gazeta Lwowska», zapreti slaščičarska pomočnika Miecislava Dziukiewicza in Danjela Steckova, češ, da sta sokrivca Sičinskega.

Na Ogrskem je končana velika sodnijska razprava, ki je zbudila povsod velikansko zanimanje. Poslanec Lengyel je očital bivšemu pravosodnemu ministru Polonyiju celo vrsto nepravilnosti in sleparij. Državno pravdnitvo je vsled tega tožilo Lengyela zaradi obrekovanja. Obtoženec je nastopil dokaz resnice in kdor ima kaj objektivnosti, se ne more rešiti vtiska, da je počel Polonyi res razne nečedne reči. Zlasti je izrabljal svoj odvetniški položaj, da si je nakopičil veliko premoženje s sredstvi, katerih se odvetnik nikdar ne bi smel poslužiti. Vendar je bil Lengyel obsojen. Porotniki so očitno stali pod vplivom Polonyijeve stranke in njegovih prijateljev in nastop državnega pravdnika, ki je precej pozabil na nepristranost, je bil tak, da se ni čuditi, če so porotniki smatrali za svojo dolžnost, vsaj deloma oprati Polonyija. Na temelju porotniškega čudnega pravoreka je sodišče moralo obsoditi Lengyela, toda izreko je kazeno glocko izpod zakonite najnižje kazni. Obsodba pa ni mogla izbrisati utiska, ki ga je napravila cela razprava. Kapitalistične razmere imajo pač veliko moč; Polonyijev prvi greh je bil menda ta, da je hotel igrati ulogo v javnem življenju. To ne bi bilo nič hudega. Toda z revščino se na Ogrskem, kjer vlada najnesramnejša oligarhija, ne more igrati uloge. Nič ne povzdigne tam človeka tako, kakor bogastvo. Ali do bogastva se ne pride s samim poštenim delom, zlasti ne v kratkem času. In tako se je Polonyi polotil sredstev, kakršna rabi v kapitalistični družbi še marsikdo, ki uživa slavo in veliko spoštovanje. Ko se mu je obnesel prvi profitarški manever, je zasnoval družega, pa tretjega i. t. d. Njegov značaj je padel globoče in globoče, on pa se je dvigal višje in višje. Taka je slavljena morala v kapitalistični družbi. Taka je in drugačna ne more biti. Tudi Polonyi je njen sploh. A taki sadovi bodo zoreli, dokler bo veljal kapitalistični zistem. Zgražanje nad korupcijo ne odpravi korupcije. Preorati je treba tla, revolucionirati je treba socialni red, potem šele se ne bo najbujneje razvijal — plevel.

Slovaški vodja Vladimir Hurban je bil pri porotnem sodišču v Budimpešti obsojen na dva meseca državnega zavora in na 1200 kron globe. Zidarja Jožefa Vahtleka je porota obsodila na tri mesece in na 60 kron globe. Oba sta obsojena zaradi «ščunjanja zoper madžarsko narodnost».

Belgijska zbornica je dne 8. t. m. zaključila svoje zasedanje. Snide se zopet 2. junija na posvetovanje o zakonskem načrtu zaradi Kongo-države.

Portugalski kralj Manuel je v sredo prisegel na ustavo. Lizbona je bila vsa pod orožjem.

Na voroneškega gubernatorja Bibikova je bil v sredo izvršen atentat. Ko se je peljal s svojo ženo v samostan, je pod njegovim vozom počila bomba. Vendar se njemu in njegovi ženi ni zgodilo nič, pač pa je bila ubita neka druga ženska.

Domače stvari.

Tako dolgega predpusta že dolgo nismo imeli, kakršen je letošnji, zlasti v Trstu. Tam je bil prvega majnika še dan za maskarado in za Kurentove burke. Tako so ondotni narodnjaki izpremenili pratiko. Drugače si ni mogoče razlagati, da je našemljena «Narodna (!) delavska (!) organizacija» praznovala — prvi majnik. Narodnjaki, ki praznujejo internacionalni praznik — to je pač snov za burko. Seveda diši stvar nekoliko po tragikomediji, kajti za to groteskno praznovanje ni bila merodajna dobra volja voditeljev narodnjaške organizacije, ampak — hočeš, nočeš, moraš! Godilo se je njenim generalom nekam tako, kakor znani lisici, ki «ni marala» grozdja. Kar so pryotno nameravali, ni bilo nikakršno praznovanje, ampak hoteli so socialnim demokratom pokvariti praznovanje. Od tvrčke do tvrčke so romali, naznanjati, da bodo njih udje prvega majnika delali; doživeli so pa povsod blamažo, da se jim je menjalo na obrazu več barv, nego jih ima trobojnica, kajti povsod se jim je ironično povedalo, da se na delo njih udov ne reflektira, ker ni vozu nič pomagano, če teče samo — peto kolo. In iz te zadrege so si pomagali tako, da so proklamirali praznovanje prvega majnika. Tisti praznik, ki ga je dekretiral mednarodni socialistični kongres, praznuje narodnjaška organizacija, pa še ne vé, kako se roga sama sebi. Praznovanje prvega majnika je

manifestacija zoper kapitalistični družabni red, za katerega se «bojuje» narodnjaška organizacija; manifestacija za osemurni delavnik, katerega ovira narodnjaška organizacija s krumirstvom; manifestacija proti militarizmu, ki je narodnjaški organizaciji najvišji idol; manifestacija zoper nacionalni šovinizem, zaradi katerega se je narodnjaška organizacija ustanovila! Samo rdeče zastave je bilo še treba na «Narodnem Domu», pa bi bila satira popolnoma. In taka četa, ki sama ne vé, kaj da je, bi rada, da bi se jo smatralo za resno!

Z dunajskim slavnostnim sprevodom hoče kranjski deželni odbor na vsak način blamirati Slovence. Kajti udeležba Slovencev pri tej prireditvi ne more biti nič drugega, kakor blamaža. Komedija, katero snujejo dunajski krščansko-socialni špisarji, nima prav nič opraviti z lojalnostjo, temveč služi edino najnavadnejšim profitariskim namenom ter želji različnih gumbic po cenenih odlikovanjih. Ako bi bili tisti krogi, ki se navdušujejo za sprevod, tako vdani cesarju, kakor zatrjujejo, bi se bili vklonili želji jubilarja, ki je povedal, da ne želi nobenih bučnih slavnosti, temveč edino praktične dobrotelosti. Da so cesarju vse podobne bombastične manifestacije neprijetne, pokazuje njegova zadnja izjava, ki pravi, da se pač prikaže pri onih dveh priredbah, za kateri je že obljubil svojo navzočnost, da pa ne pojde k nobeni drugi slavnosti. Te besede so menda dovolj jasne in izražajo, da ga tudi sprevod, ki je takorekoč izsiljen, ne veseli. Ako dunajski koristolovci ne vpoštevajo cesarjevega razpoloženja, vendar ne sledi iz tega, da se morajo vsiljevati Slovenci, katere vabijo dunajski krščanski socialci le zato, da bi jim povečali in povzdignili njih slavnost, ne pa da bi Slovenci želi slavo. Kak večji uspeh je pa za Slovence itak izključen, ker je naravno, da bo malenkost, ki bi jo mogli pokazati, izginila v morju prizorov, s katerimi se bodo Dunajčani hoteli postaviti. Vrhutega je spored za slovenski del naravnost nesrečen. Tri oddelke imajo peljati po Dunaju in eden izmed teh je — romanje. Razumemo, da se zdi nekim gospodom umestno, demonstrirati na Dunaju klerikalizem Slovencev; toda ljudstvo nima razloga, navduševati se za tako manifestacijo. Tako romanje ne more pokazati nič drugega, kakor klerikalno mišljenje, nikakor pa ne nekaj tipično slovenskega. Romanje je romanje in če gredo nemški kmetje v Mariazell, ni to nič drugega, kakor če se goni naše nezavedno ljudstvo na Brezje. Pa tudi proketo žalostno je, če ne more narod pri taki priložnosti pokazati nič drugega, kakor božjo pot. Ali naj morda s tem dokumentira svoj kulturni napredek, svojo umetnost, svoje pridobitve na znanstvenem ali na gospodarskem polju? Toda če bi Slovenci lahko spravili celo razstavo svojega dela, garnirano s slikami pristnih narodnih seg, v sprevod, bi bilo vendar desetkrat pametnejše, da bi ostali lepo doma. Na Dunaj jih ne vabi cesar, temveč ljudje, ki bi radi na svoji paradi imeli štafazo iz cele države, ampak nič drugega, kakor štafazo. Ako bi se Slovenci drznili, izjaviti, da smatrajo Dunaj za glavno mesto cele države, torej za glavno mesto vseh narodov, bi bili takoj po koncu prav tisti gospodje, ki jih danes vabijo s sladkimi besedami in bi povdarjali nemški značaj Dunaja ne le z besedami, ampak tudi s palicami. Če našim olimpijskim bogovom ne zadostuje afera z gostovanjem češkega narodnega gledališča, naj se spomnijo, kaj se je godilo pred dvema leti ob Stritarjevi slavnosti. Seveda ni šovinistično dunajsko prebivalstvo, temveč kakor povsod, opravlja samo par kričačev ta posel. Toda vabila na sprevod niso dobili Slovenci od «gemütlich» dunajskega prebivalstva, temveč prav od tistih kričačev. Oficialni Dunaj stoji na šovinističnem stališču in to bi moralo biti merodajno našim očetom domovine. Zaradi češkega gostovanja so na dunajskem rotovžu skomizgavali z ramami. Občinski svet ni niti kihnil, da bi bil omogočil to gostovanje. In tudi temu čisto kulturnemu nastopu je bil povod cesarjev jubilej. Če torej ta jubilej ne more opravičiti treh čeških iger v kakem dunajskem gledališču, kako naj opravičiti slovensko romanje? Končno je pa to vsiljevanje tudi še netaktno! Čehi so s posebnim oklicom naprosili vse Slovane, naj pokažejo svojo solidarnost z njimi, ki so užaljeni, na ta način, da se ne udeležijo dunajskega sprevoda. Ali je našemu deželnemu glavarju in odboru žalje napihavanje dunajske špisarije res že več, kakor solidarnost s Čehi? S svojo slovansko vzajemnostjo se bahajo ob priložnostih, ki so za to najmanj pripravne. Sedaj, ko bi bilo umestno, pridružiti se Čehom, pa gre vsa slovanska vzajemnost v koš in najnižji instinktni zmagujejo. Ali bodo res zmagali?

V deželni šolski svet je občinski zbor na mesto dosedanega zastopnika dr. Bleiweisa izvolil dr. Tavčarja. To je sedaj edini zastopnik liberalne stranke v deželnem šolskem svetu, kjer imajo klerikalci odločilno besedo in svojo moč, kakor je znano, že brezobzirno rabijo.

Za ljubljanskega podžupana je vnovič izvoljen dosedanji podžupan dr. vitez Bleiweis.

Občinski odseki v Ljubljani so bili na zadnji seji občinskega sveta izvoljeni. V stalne odseke so voljeni: a) V magistratni odsek: dr. Bleiweis, Jaromir Hanuš, Josip Lenče, Ivan Plantan, Ivan Šubic; b) v personalni in pravni odsek: dr. Danilo Majaron, dr. Karel Triller, Karel Mayer, dr. Ivan Oražen, Ivan Plantan, Ivan Milohnoja, dr.

Ivan Tavčar; c) v stavbni odsek: Jaromir Hanuš, Ivan Šubic, Alojzij Lenček, Ivan Pavšek, Ubald pl. Trnkoczy, Josip Turk, Ivan Velkavrh; d) v finančni odsek: Ivan Milohnoja, Ivan Knez, Josip Lenče, Franc Mally, Karel Meglič, Karel Sajovic, dr. Karel Triller; e) v odsek za uboge: Franc Brgant, Engelbert Franchetti, Josip Kozak, Elija Predovič, Urban Ušeničnik; f) v policijski odsek: dr. Bleiweis, dr. Ivan Oražen, Franc Brgant, Engelbert Franchetti, Josip Turk, Josip Vidmar, Alojzij Lenček; g) v šolski odsek: Ivan Šubic, Jakob Dimnik, Engelbert Franchetti, Josip Kozak, Karel Sajovic, Anton Likozar, Ubald pl. Trnkoczy; h) v odsek za olepsavo mesta: Franc Mally, Karel Mayer, Franc Brgant, Jakob Dimnik, dr. Danilo Majaron, Ivan Šubic, Ivan Velkavrh; v posebne odseke: v obrtni odsek Franchetti, Turk in Vidmar; v draginjski odsek Dimnik in Meglič; v kanalizacijski odsek dr. Bleiweis, Turk in Ušeničnik; v regulacijski odsek Likozar in Turk; v klavnično ravnateljstvo dr. Bleiweis; v direktorij mestnega užitinskega zakupa Franchetti; v direktorij mestnega vodovoda dr. Bleiweis in dr. Triller; v direktorij mestne elektrarne Pavšek; v odbor za obrtne nadaljevalne šole Dimnik in Likozar; v disciplinarno komisijo Dimnik in dr. Oražen; v naborno komisijo Franchetti, Gorše in Turk.

Stari goldinar je obsojen na smrt. Od prvega julija je raba goldinarske veljave v zmislu neke naredbe finančnega ministrstva, ki jo je objavil dunajski uradni list, prepovedana. Da se mora leta 1908 naredbenim potom ukazati raba kronske veljave, je skoraj pikantno. Odkar je vpeljana krona, je že dorasla generacija, ki je takrat prišla na svet in vendar računa še vse z goldinarji in krajcarji, dočim se smatra oficijelne vinarje za nekaj eksotičen denar. V resnici se ni z novo veljavo nič izpremenilo. Denar je dobil nekako drugačno obliko, toda še danes je deset vinarjev «groš», dvajset vinarjev «zeksar», deset kron «finfar» in dvajset kron «cenar». Upanje, da bo nova veljava pomagala znižati cene, češ, da je na Nemškem marka toliko vredna, kakor pri nas goldinar, se je popolnoma izjavilo. Edina posledica novega denarja je bila pravzaprav velikanska zmešnjava, čisto pa tudi priložnost za prav sleparsko ravnanje. Če se sme verjeti naredbi, bo od 1. julija drugače. Seveda je težko verjeti to, dokler je srebrni goldinar še oficijelen denar.

Dopisi.

Trst. (Prvi majnik v Trstu.) Praznovanje prvega majnika v Trstu je postalo splošno. Mesto izgleda kakor ob velikih praznikih. Prodajalne so zaprte, odprte le kavarne in gostilne. Po mestu se vidi že zgodaj zjutraj gruča ljudi, ki so namenjeni v bližnje gozdiče vzivati krasote prebujene narave. Dan je krasen. Zdi se, kakor bi se bila narava sama pridružila manifestaciji delavstva. Ne dela se nikjer. Pred Delavskim domom se zbirajo gruča praznično oblečenih delavcev, ki so namenjeni na shod. Ob strani Delavskega doma se zbirajo slovenski delavci, katerih število neprenehoma narašča. Iz «Delavskega Doma», iz okna uredniških prostorov «Delavskega Lista», plapolja velika rdeča zastava. Okolu gruča slovenskih delavcev se zbirajo naši reditelji z rdečim znakom na roki. Točno ob pol deveti se spravijo slovenski delavci v sprevod, korakajoči proti novemu trgu sena (Monte bello), kjer se ima vršiti shod. V sprevodu je preko 400 delavcev.

Na trgu sena se vidi dva odra; eden je za italijanske, drugi za slovenske govornike. Ko pride sprevod slovenskih delavcev na shod, je tam že par tisoč delavcev zbranih, deloma okolu slovenskega, še več seveda okolu italijanskega odra. Okolu prvega se postavi sprevod naših delavcev. Toda število zborovalcev narašča. Od vseh strani prihajajo nove trume delavstva. Ob 10. je na trgu preko 10.000 delavcev, od katerih je zbranih okolu slovenske tribune gotovo 3000.

Točno ob 10. otvori sodrug Gaspari slovenski shod. Pozdravi navzoče in v kratkih, a jedrnatih potezah pove pomen praznovanja prvega majnika in posebno letošnjega. Nato poda besedo poročevalcu sodrugu Kopaču, ki v daljšem krepkem govoru temeljito raztolmači letošnje praznovanje prvega majnika. Njegovemu govoru sledi burno ploskanje in odobravanje. Za njim govori sodrug Miloš in končno zopet sodrug Gaspari, ki pozdravi navzoče in prosi, da se mirno razidejo. V italijanskem jeziku je govoril sodrug Amilkar Storchi. Predsedoval je pa poslanec sodrug Oliva.

Po končanih shodih so se delayci mirno razšli.

V Delavskem domu se je sočasno vršil shod nemških delavcev, katerim je govoril sodrug Gaspari.

Ob 3. popoldne so se zbrali državni železničarji v gostilni «Pri mestu Celovcu» v ulici Massimiliano, kjer jih je čakala godba, s katero so odkorakali po mestnih ulicah na vrt gostilne «Pri zlati kroni» v Rojan. Tam se je vršila velika veselica, ki so jo priredili slov. socialistični delavci. Za godbo je šlo v sprevodu nad 1300 delavcev, večinoma državnih železničarjev. Eden njih je nosil rdečo zastavo, trije državni železničarji pa so istotako hodili na čelu sprevoda. Godba je svirala sociali-

stične koračnice. Ob 4. popoldan se je pričela omenjena veselica. Obsiren vrt je bil tako natlačen, da se niso mogli navzoči niti gibati. Bilo je preko 1600 slovenskih socialističnih delaycev s svojimi družinami, ki so se prišli veseliti v družbi svojih sotrpinov, svojih somišljenikov. Bila je ta veselica prava manifestacija slovenskega socialističnega delavca, ki je tako sedaj, kakor zjutraj na shodu hotelo pokazati svojim nasprotnikom, da nas je vedno več, da napredujemo, da zmagujemo nad njimi, ki nas obrekujejo, in ki nam hočejo na vsak način škodovati. Bila je to veselica, kakršno zamore prirediti samo stranka, ki ima za seboj moč in število. Na vspeh je bil koncert, ples, umetni ogenj, šaljiva pošta in razna iznenadenja. Veselica je trajala živahno do polnoči in kar moramo z veseljem, da, s ponosom konstatirati je, da v tej ogromni množici delavstva ni bilo niti enega pijanega, kakor je sploh stara navada pri takih veselicah. Narodnjaki so hoteli od same jeze priti razgrajati tudi na to prijetno, domačo zabavo, toda takrat se je pokazala naša policija pametno in je preprečila napad narodnjakov, katerim je načeloval pijani Jaklič.

Mi pa smo imeli lep, impozanten moralen vspeh.

Italijanski sodrugi so imeli veselico na Monte bello v gostilni Nicchetto in nemški pa v gostilni Vojnovič v ul. Bocaccio.

Dubrovnik. (Prvi majnik.) Tudi tukaj so delayci slovesno obhajali svoj praznik. Odkar so se organizirali težaki na Gružu, se je delavsko gibanje tukaj sploh povzdignilo. Dopoldne ob 9. so prikorakali z Gruža z delavsko glazbo na čelu v mesto, kjer so jih sprejeli tukajšnji delavci. Po mestu se je potem pomikal skupni sprevod na Pile, kjer je bil velik shod pod milim nebom. Govoril je sodr. Nenadović iz Sarajeva, potem je šel sprevod, zopet z glazbo do društvenih prostorov v mesto, kjer se je razšel. Popoldne ob pol 3. se je delavstvo zopet zbralo pred «Savezom megju radnicima» in je odšlo k Sv. Jakobu, kjer je bila do večera veselica z godbo. Ob pol 6. je množica odšla na Gruž, kjer so se delavci iz mesta poslovili od težakov. Za naše priredbe se je policija z orožništvom kaj živo zanimala. Povsod jih je bilo polno. Med nami je bil tudi neki črkostavec iz Srbije, ki je parkrat zaklical: «Živela socialna demokracija», «Živela delavska solidarnost» in Živela ruska revolucija». Ti klici so silno pekli policijskega komisarja Gruberja, ki menda ne pozna točno politične geografije in smatra Dalmacijo najbrže za rusko gubernijo. Kajti če bi se spomnil, da je avstrijski uradnik, bi moral tudi vedeti, da mu — vsaj službeno — ruska revolucija ni nič mar. Žandarji so spremljali sprevod do Gruža, ko se je pa razšel, so naglo prijeli omenjenega črkostavca, komisar in dva žandarja so sedli z njim v kočijo in so ga odpeljali v zapor, kjer je še zdaj. Daleč smo od ustavne dežele in treba bo še mnogo dela, preden se nauče nekateri naši vročekrvneži, razločevati pravico od zločina. Aretiranemu črkostavcu ne morejo očitati nič drugega, kakor klic «Živela ruska revolucija». Če bi se hotel gospod Gruber naučiti, kaj je sploh revolucija!

Raznoterosti.

Socialistični sodnik v Ameriki. V mestu Mena, Arh., je bil dne 7. aprila izvoljen policijskim sodnikom socialistični kandidat, sodr. S. L. Linsay. Kandidat za mayorja je ostal v častni manjšini. Razmerje glasov med kandidatoma socialistične in demokratske stranke je sledeče: Za mayorja: J. P. Davis (dem.) 336; W. J. Dunman (soc.) 220; za policijskega sodnika: S. L. Linsay (soc.) 316; C. C. Palmer (dem.) 269.

Socialni pregled.

Zidarsko gibanje v Ljubljani.

Podružnica zidarskega društva v Ljubljani je sklicala za soboto, 25. aprila društven shod za zidarje stavbinske tyrdke Treo v salon restavracije pri «Levu», katerega se je udeležilo okrog 100 delavcev. Najbolj menda pa se je zanimal za ta shod gospod Treo sam, ki se je postavil že ob 6. zvečer pred vežna vrata in je skrbno pazil, kateri delavec odide iz pisarne, v kateri se je izplačevala zidarjem tedenska «plača», bolj rečeno napitnina, na zborovališče. Ako je mislil, da se bodo delavci ustrašili njegovega opazovanja in se izognili shodu, se je zmotil. Res je pač, da je bilo tudi takih delavcev, ki so odtavali domov, ker se ne zavedajo svojega položaja in svojih pravic in se niso spoznali, kako potrebna je organizacija, če hočejo doseči vsaj kaj zboljšanja. Zavednejšim delavcem pa opazovanje gospoda Treota ni imponiralo, temveč so prišli na shod brez strahu, v zavesti, da jim nihče ne sme braniti tega. Čudimo se, da ni prišel gospod Treo sam na shod; če bi bil to storil, bi bilo njegovi radovednosti popolnoma zadoščeno, spoznal bi bil pa tudi, da niti s svojega podjetniškega stališča ne ravna pametno, če hoče delavstvu ovirati združevanje. Dandanes se tega itak ne da preprečiti; nasprotniki delavstva so v svoji kratkovidnosti že davno poskušali, onemogočiti delavsko organizacijo in težko bi si kdo izmislil še tako brutalno ali pa lokavo sredstvo, ki ga niso kapitalisti že porabili

zoper organizacijo, ne da bi bili dosegli kak vseh. Organizacija je plod razmer in zato je ni mogoče preprediti. Delavci ne branijo podjetnikom združevanja in že zaraditega bi bilo najpametnejše, če bi tudi podjetniki pustili delavce pri miru. Bilo bi pa to tudi zaraditega pametnejše, ker je delavska organizacija indirektno tudi delodajalcem koristna. Splošno je znano, da so organizirani delavci najboljše. To je lahko umevno, kajti spoznanje, kako koristna je organizacija, zahteva že nekaj inteligence; vstop v organizacijo je že dokaz nekega višjega razvoja. Organizacija pa daje svojim članom pouk in izobrazbo, katere ne more delavec pridobiti nikjer drugod. Vzgojevalni pomen organizacije je velikanski in v drugih deželah, kjer imajo tudi kapitalisti širše obzorje, ga zna ceniti vsa družba. Seveda ima organizacija nalogo, pomagati delavcem do boljših gnotnih razmer. Naši delodajalci ne vidijo v tem nič drugega, kakor napad na njih blaginje. Če ne bi bilo organizacije, ne bi delavci nikdar zahtevali boljše plače in če bi jo zahtevali, je ne bi dosegli. In podjetniki mislijo, da bi bilo to dobro zanje. Ne spomnijo se pa, da je med dobro in slabo plačanim delavcem velikanska razlika, katero mora čutiti tudi podjetje. Delavec potrebuje boljšo plačo, zato da se reši najhujših skrbi, da si nadomesti moči, ki jih je izgubil pri delu, da si ohrani zdravje in krepkost. Vse to pa koristi delodajalcu, ker je kvaliteta in kvantiteta dela, ki ga izvrši zdrav, krepk delavec nepriemerno večja, nego delo slabotnega, izprešanega, onemoglega delavca, katerega vrhutega se tlačijo skrbi za svoj in svoje družine vsakdanji kruh. Organizacija se bojuje proti raznim razmeram, ki se jih najde na naših stavbiščih. To so večinoma razmere, ki se jih ne najde nikjer drugje po Avstriji, da ne govorimo o drugih državah. A tudi to stremenje bi morali podpirati pošteni delodajalci, kajti le na ta način dobi stavbinska obrt resnično solidno podlago. Samo oni podjetniki, ki hočejo priti z umazano konkurenco do cilja, lahko žele, da bi se ohranile na stavbiščih tiste gnile razmere, ki se nahajajo še po Ljubljani. Proti umazani konkurenci, ki izpodkopa solidnost, se pa nihče ne bojuje tako uspešno, kakor delavska organizacija. Ne vemo, če pridejo naši podjetniki kmalu do pravega spoznanja. Toda naši delavci se ne morejo preveč brigati za to. Oni nimajo časa, čakati, da se zasveti kapitalistom pred očmi. Zidarske razmere v Ljubljani so tako žalostne, da jih delavstvo ne bo moglo dolgo prenašati. Kdor misli, da bo mir, le če ne bo organizacije, se zelo moti. Izkušnja uči, da je pomanjkanje organizacije največja škoda za vso obrt. Neorganizirani delavci že trpe nekaj časa težave in prenašajo bremena. A kadar pride prehuda, se nedvomno upro in boj je neizogiben. Ampak to je neorganiziran boj, ki navadno ne prinese koristi ne delavcem, ne delodajalcem, ampak škoduje obema. Da je organizacija samo radi štrajka na svetu, je stara, a ničvredna fraza. Zavednim delavcem bi bilo veliko ljubše, če jim nikdar ne bi bilo treba stavke. In močna organizacija je tudi za to najboljšo zagotovilo. Tako organizacijo se nauče tudi nasprotniki spošlovati; njene zahteve izpolnijo rajše v miru, kakor v negotovem, dolgotrajnem boju. Močna organizacija pa tudi ve, kaj more in sme zahtevati. Stavke navadno niso posledica organizacije, temveč desorganizacije. A česar neorganizirani delavci ne dosežejo z nobeno stavko, to doseže dobra organizacija brez vsakega štrajka. Zato je pa tudi za delavce resnična dolžnost, da se organizirajo. Kdor ni sam svoj sovražnik, mora biti član svoje organizacije. Kadar bodo vsi ljubljanski zidarji razumeli to resnico in do zadnjega moža vstopili v organizacijo, se bodo tudi njih razmere tako zboljšale, da bodo imeli človeško življenje. To velja za delavce brez razlike vere in narodnosti, za stare in za mlade. Da se pa ta cilj čimprej doseže, morajo biti vsi zavedni delavci agitatorji. Ni dosti, vstopiti v organizacijo, temveč delati se mora zanjo. Če bi vsakdo dobil po enega novega člana, bi bili kmalu tam, kjer bi morali biti.

Ceno in dobro.

3 pare čevljev za K 5.—.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratak čas po izjemno nizki ceni, 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, nadalje 1 par dekliških čevljev. Velikost po cm. Vsi 3 pari stanejo samo K 5.—. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se 3—1 denar vrne.

H. Wachtel, Krakov št. 5.

Sodrugri, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte „Rdeči Prapor“!

Grem po mladozelenem gozdu

loda ne stišim popevati pičev, ker me nadlepuje grozen kašelj. Vse prsi me bole in vrat mi je kar hripav. Čim pridem domov, poskusim tudi jaz Fayeve prave sodenerske mineralne pastile — te namreč menda jako koristijo ob vsakršnem prehladu, pri kašlju in zasliženju. Drugih pomočkov imam že zadosti, ne maram jih niti videti več. — Fayeve prave Sodenerke so prekušene že skoraj četrto stoletja kot zdravilo proti vsem posledicam nahoda v vratu in sopoljih. Skušajta velja le K 1.25 in se dobiva po vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralno vodo.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert

Dunaj, IV./1., Grosse Neugasse 27.

Novo! Novo!

Izšla je v založbi časopisa „Naprejal“ v Idriji brošura

„Proletarijat“

ki jo je napisal Karol Kautsky, poslovenil Anton Kristan. Brošura „Proletarijat“ obravnava sledeče predmete: „Proletarec in rokodelski pomočnik“, „Delavska mezda“, „Razpad proletarske rodine“, „Prostitucija“, „Industrijska rezervna armada“, „Rastoča [ra]zsežnost proletarijata“ in „Trgovski in „izobraženi“ proletarijat.“

Cena brošure 30 vinarjev.

Zastonj pošljem vsakemu in poštne prostoc
12-9
cenik za 5000 ur.

	Krone	Krone	Krone		
Rosk. Patent	3.—	Budilka	2.40 J-Budilka	6.—	
Srebr. - Rosk.	8.—	S svet. števil.	8.—	Z bitjem	8.—
Zelezn. - Rosk.	7.—	Z enim zvoncem	5.—	Z godbo	10.—
Sreb. z dvoj. plašč.	8.—	Kuhinjska ura	3.—	6 valcnov	12.—

Krone Original Omega, Schaffhausen, Glasbütte, Helios, Amalia, e. kr. preiskuseno od K 13.—. Zlatnina in srebrnina po originalnih kvotnih cenah. Z budilko 10.—. Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamenja ali pa se vrne denar. Z godbo 12.—.

Maks Böhncl, Dunaj IV.
Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.
Sodno zapriščeni cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljena 1840.
5000 slikanih cenikov zastonj in poštne prostoc.

*Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za nesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetza
v Ljubljani Kolodvorske ulice 22
Kateri želijo Pojasnika daje se brezplačno*

Priznana najlepše šaljive bazare, kakor tudi vse slavnostne predmete za vrtno veselice, društvene znake, kuverte, številke za bazare in knjižnice, kviandoli, serpentine, rdeče nageine, lampione, papirnate čepce, karte za šaljivo pošto, bloke, štampilje dobavlja društvo najceneje

Wunibald Plann

Dunaj VI., Wallgasse 19 (poleg Raimundteater).

Lastno izdelovanje!

Zahtevajte znižani cenik!

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesoo“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Berite! Berite!

Čitajte in širite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:
„Kdo uničnje proizvajanje v malem?“
Cena 30 vinarjev.

H. Kirchsteiger:
„Pod spovednim pečatom“.

I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:
„Socializem“.
Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:
„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.
Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:
„Komunistični manifest“.
Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:
„Zakaj smo socialisti?“
Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski jetnik“.
Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi „Rdečega Porja“ v Ljubljani, „Naprejal“ v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryevo centifolijino milo proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, gorečici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila naj se naslavljajo na: 275
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.
15-3 Zaloga večinoma po lekarnah.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gl. 1-65

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnima jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprni gumbi, vse double zlato s patentirane zapono, 1 album, 10 najlepših slik sveta, 8 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov, za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gl. 1-65. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3-3

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Luš, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855. Številka telefona 210. Ustanovljeno leta 1855.